

ובעונותינו הרבים אצלינו מהפכים הסדר לפעמים, שבענייני רוחניות סומכים על אחרים, [ויש שבעוה"ר אינם מחפשים דווקא הכשר מהודר ביותר, וסומכים על כל ההכשרים שמסתמא אין בהם מכשול, ויש שמפקידים את חינוך בניהם ובנותיהם לאחריות המוסדות שבהם הם לומדים, בלא לקחת אחריות בעצמם לעקוב מקרוב אחר מצב בניהם ובנותיהם ברוחניות], אבל מאידך בענייני גשמיות אינם סומכים על אחרים, וכשצריך להפקיד ממונם אצל אחרים יבדקו הדבר בשבעה בדיקות וחקירות. ואם היינו שומרים על התורה והמצוות כפי ששומרים בני אדם על כספם וזהבם, בוודאי היינו נזהרים ביותר בהרבה דקדוקים והידורים וחומרות בכדי שלא להיכשל בדבר איסור.

✧ ✧ ✧

זכורני שאחרי המלחמה כשנכנסתי לפריז לבקר את הגה"צ רבי מרדכי פגרמנסקי זצ"ל, הוצרכתי להישאר שם בשבת, ובערב שבת הלכתי לבעל הבית חסידי שהיה נראה יהודי ירא וחרד, והזמנתי אצלו דג וחלות ומיץ ענבים לשבת, (ורק בשר לא לקחתי בהיות שלא הכרתיו), והנה ביום שישי הלכתי לרבי מרדכי והוא שאלני היכן אני בשבת, והשבתי לו 'אצל יהודי חסידי כאן בפלעצל' - [האיזור היהודי של פריז], ותמה רבי מרדכי והעיר לי, 'היהודי הזה שנראה לך 'עראלכע ייד', האם היית מלווה לו אלף דולר', מי שלא תלווה לו אלף דולר, גם לא תסמוך עליו בענייני כשרות. (ואם כי עפ"י הלכה אפשר לסמוך עליו מדיון ע"א נאמן באיסורים, מ"מ משום קדושה הזהירני שלא לאכול אצל מי שאינני סומך עליו לגמרי).

וסיים רבי מרדכי את דבריו בהוראה שלא אלך לאכול שם, והזמין אותי להיות אורח שלו בשבת, וזכיתי לראות את הצדיק בעבודתו במשך כל ימי השבת איך פחד מחטא כמו ממלאך המוות, והיה חושש על כל דבר מאכל ומשקה שנכנס לפיו ובירר היטב היטב את כשרותו, לחם לא היה אוכל לחם רגיל כי היה חושש שמא נגעו בו בלא נטילת ידיים, מיץ ענבים היה חושש שמא נגע בו אדם הנגוע בדעות כוזבות וביקש ממני בערב שבת לסייע לו לסחוט ענבים בערב שבת בכדי להוציא מהם מיץ ענבים לקידוש, דגים לא היה אוכל דגים רגילים מחשש תולעים, ופירות לא אכל אלא אותם שבוודאי אינם מארץ ישראל שאין בהם חשש תרו"מ וערלה, ובמשך השבת הבחנתי כמה הקפיד על מלאכת בורר בכל דבר, לא רק במאכלים אלא גם בכלים ובספרים.

צורת קיום מצוות חסד בשלמות

"והיה הנערה אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשתה, ואמרה שתה וגם גמליך אשקה, אותה הוכחת לעבדך ליצחק", (כ"ד, י"ד).

מבואר שאם הנערה תשקה רק אותו בלבד, עדיין אין בזה שום הוכחה שהיא מתאימה ליצחק, ודווקא אם תוסיף להשקות את כל גמליו, זהו הוכחה ד"א אותה הוכחת לעבדך ליצחק".

וצריך ביאור מהו יסוד החילוק אם היא משקה רק אותו או את כל גמליו, והרי לכאורה גם אם תשקה רק אותו בלבד, ג"כ יש בזה הוכחה שהיא בעלת חסד.

ונראה בביאור הדברים כפשוטו, דאם היא נענית רק לבקשתו ומשקה אותו בלבד, עדיין אין בזה עדיין הוכחה שהיא אוהבת חסד, שהרי אפשר שהיא רק מקיימת את הבקשות שמבקשים ממנה בכדי לרצות את המבקש, אבל אם היא משקה את כל הגמלים אע"פ שלא ביקש זאת ממנה, הרי זה הוכחה שאיננה מסייעת לו רק כדי לרצות את בקשתו, אלא היא מסייעת לו מתוך 'אהבת חסד', כי בוער בליבה הרצון לעזור לו באמת, וא"כ היא האשה המתאימה להיות אשת יצחק.

ויש ללמוד מזה יסוד גדול בקיום מצוות חסד, שהבא לעזור לחבירו לא יעשה כן מתוך הרגשה שהוא רק בא למלאות בקשת חבירו, אלא יעשה כן מתוך טוב

לב, ומתוך השתוקקות שלחבירו יהיה טוב ככל האפשר, וכן כאשר בא עני לבקש צדקה לא יסתפק האדם רק בנתינת פרוטה בעלמא 'לצאת' ידי חובה, אלא ישתדל לתת מתוך לב טוב וישמח את העני בדברים ככל האפשר, וכבר אמרו חז"ל (כתובות קי"א ע"ב) "טוב המלבין שינים לחבירו יותר ממשקהו חלב", וזהו קיום מצוות חסד בהידור ובשלמות.

הדבר העיקרי שצריך לבדוק בשידוכים על האשה

"ותאמר אליו בת בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה לנחור", (כ"ד, כ"ד).

יש לתמוה היאך סמך אליעזר על בת בתואל שתתאים להיות אשת יצחק, והרי היא בת עם הארץ, ולכאורה היה ראוי לו לחשוש שלא יתאימו.

וביותר יש לתמוה, מדוע בדק אליעזר את רבקה רק בדבר אחד - אם היא בעלת חסד, [על ידי שאמר לה הטי נא כדך ואשתה וגו'], והרי לכאורה היה לו לבדוק אותה היטב היטב מכל הצדדים, וכמו בענייני אמונה ודעות ויראת שמים וכל שאר העניינים.

ונראה לבאר בזה, עפ"י ששמעתי מרבינו החזו"א בשעה ששאלו בחור אחד מה צריך לחקור ולבדוק בעיקר על האשה בעסק השידוכים, והשיב לו החזו"א שהעיקר יש להניח הדגש על הבדיקה שהיא לא תהא עקשנית, כי אם נכנעת היא תלך אחר בעלה ותעשה כדעתו ברוחניות ובגשמיות.

ונראה שלכן בדק אליעזר את רבקה בעניין מידותיה הטובות, כי בזה היא הוכיחה על מידת הכנעתה לאחרים להיות כפופה להם, שהרי אפילו לאיש זר שהגיע לתוך מדינתה, התמסרה לו לגמרי מתוך הכנעה להשקות את כל גמליו [אף שזהו עבודה בזויה, ואע"פ שהיו לו עבדים שהיו יכולים לשאוב עבורו], ומזה ידע אליעזר שתהא בוודאי ראויה וטובה ליצחק אבינו, כי בוודאי תשמח לשמש את הצדיק ולעשות כל רצונו.

ובזה מתיישב גם התמיהה הראשונה היאך סמך אליעזר על בת עם הארץ שתתאים ליצחק, כי מאחר שהיא נכנעת, ממילא תתאים עצמה בדעותיה והשקפותיה לבעלה, ותרצה תמיד לעשות הכל כרצונו.

✧ ✧ ✧

עוד נראה שאליעזר היה יכול ללמוד על מידת יראתה גם מתוך התבוננות בצניעותה, כי בפעולותיה להשקות ולהשקות את גמליו, היה ניכר מידת הצניעות שבה, [וכגון שירדה לתוך העין ולא שחה עצמה לשאוב מלמעלה כדי שלא תתגלה בשרה, ועוד כמה עניינים וכפי שפירשו המפרשים], ומזה הבין אליעזר מידת שלמותה, וכמו ששמעתי מפי רבינו החזון איש זצ"ל שעיקר הקדושה של בת ישראל תלויה במידת צניעותה, וזהו התבלין הכי מועיל אצל בת ישראל לגרש את היצר הרע, וכך כתב אדוננו הגר"א ז"ל באגרתו הידועה (עלים לתרופה נוסח ארם צובא תרכ"ו) "תריס נגד יצר הרע, זכרים עסק התורה, ולנקבות הצניעות והנהגת המידות והמוסר".

ואצל עם ישראל עיקר חיי הנישואין הם חיי קדושה וכמטבע הברכה "מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין", ולכן דקדקו חז"ל לקדש אשה בלשון "הרי את מקודשת" והיינו מקודשת כהקדש, והדברים פשוטים, רק בהיות שבכמה מקומות נתפשטו מדריכים וכן ספרים המחנכים לחיות חיים הדומים לחיי הבהמות, צריך לידע ולהתריע האמת הפשוטה שאין זה דרך התורה הק' כלל, וכל אושר חיי הנישואין וההצלחה וס"ד בהעמדת זרע קודש לה' ולתורתו תלויה בחיי נישואין בדרך קדושה וטהרה, ודי בהערה זו.

דברים חוצבים להבות אש אודות השקפת התורה הצרופה בעת הזאת
(נאמר בסוף 'שיעור הלכה' שנמסר השבוע לבני כולל 'תשובות והנהגות')

אותם שדורשים מאתנו גיוס בני הישיבות לצבא שלהם, צריכים להתעורר בעת הזאת לבקש מאתנו מחילה על מה שאינם נוהגים בנו כבוד כראוי לבני תורה. ובעוד שהם דורשים מאתנו למה אנחנו לא הולכים לעזור להם במלחמה, הרי אנחנו דורשים מהם להפך למה אינם עוזרים לנו במלחמה שלנו ע"י התורה הקדושה שהיא כלי חמדתו של הקב"ה.

וצריך לדעת האמת שהישועה שלנו היא רק מיד השי"ת ולא בסיבתם, שאין הם סיבת הישועה ח"ו, ומי שאינו מודה בזה הרי הוא כופר ביסודות היהדות שאין לנו מלך אלא אתה.

והקב"ה יעזור שבמהרה יבוא משיח צדקינו, ויתגלה כבודו עלינו - שזהו הרי כל העניין של ביאת משיח, (וזכורני כשבאתי אצל מרן הגר"י זצ"ל ואחד אמר לו "הקדוש ברוך הוא יעזור שיבוא כבר משיח", ושאל אותו מרן הגר"י זצ"ל "וכי עבור מה אתה רוצה משיח בשביל לאכול קוגל טוב"?), וכאשר אנחנו נוספים בהירות האמונה שאין עוד מלבדו ית"ש, ואין לנו מלך אלא אתה, אז נזכה להתגלות כבוד ה' בביאת משיח צדקינו, ואז נזכה לעבוד את השי"ת בלבב שלם בלא חטא.

והשי"ת יעזור שבמהרה ממש יסתיים החילול ה' הזה של המרידה במלכות שמים, ונזכה לראות בהתגלות כבוד ה' בעולמו בביאת משיח צדקנו במהרה ובקרוב אמן.

בסיום דברינו ברצוננו להוסיף כמה מילים שחשובים מאוד, וכשמדברים היום לבני תורה צריכים להסביר דבר זה.

לצערינו, יש בני ישיבות שמרגישים עצמם 'נחותי דרגא' כלפי אלו ההולכים לצבא, ומעריצים את חיילי הצבא באומרים שהצבא הרי מציל אותנו, והם שוכחים את האמת, שהצבא חייבים לנו עוד יותר הכרת הטוב על מה שאנחנו יושבים ולומדים, שבזכות התורה שלנו, אנחנו מצילים אותם.

ובאמת לולא הציונים לא היו כאן מלחמות כלל, שהם בהקמת המדינה גרמו לכל המלחמות והסכנות מהישמעאלים, ומה עוד, שהם במעשיהם של פריקת עול רח"ל מכניסים אותנו לסכנה עצומה מחרון אף ה' על היישוב כולו ה' ירחם, ובפרט בעת הזאת כאשר ראשי השלטון אומרים שהם בעצמם עושים הכל בכוחם ובכח זרועם (עפ"ל) ועוד דברי כפירה כיוצ"ב, הרי הדבר מעורר קטרוג גדול רח"ל על בית ישראל, והמקטרגים דורשים את שלהם רח"ל, אבל כשהקב"ה רואה את המסירות נפש של הבני תורה שלנו, אז המלאכים הסגורים משביתים מידת הדין בכח טענה זו שאין לנו שיעור אלא התורה הזאת.

ועל כן באמת חרפה ובושה היא שיש מאתנו שמעריצים אותם ורואים עצמם כ'נחותי דרגא' כלפיהם, ועלינו לדעת שאין לנו במה להתבייש, שאנחנו עושים מה שהקב"ה מצווה, ובעבור זה אנחנו נמצאים בעולם הזה, ואדרבה,

